

NR 9 SEPTEMBER 2016

Årg. 21

Fredagsmys med tacos

Fredag 7 oktober kl. 18-21

Sanda bygdegård

Mat och underhållning efter veckans slit.

Kostnad: Vuxen - 100 kr, barn t.o.m. 12 år - 50 kr

Läsk, saft och lättöl ingår

Anmäl senast 4/10 till mareta_liepa@hotmail.com eller

Gunnel Wallin, 0498-242025

VÄLKOMNA!

Sanda hembygdsförening

Hej alla som bor i och omkring Sanda!

Jag heter Mien Niklasson och är född i Sanda men bor numera i Hablingbo på Sudret. Min man Jonas Niklasson och jag är på olika sätt engagerade i de asylsökandes situation på Gotland.

Björkhaga och Björklunda

Som ni säkert vet fanns det tidigare en flyktingförläggning på Björkhaga i Sanda som lades ner i våras. Några av flyktingarna från Björkhaga flyttades över till förläggningen Björklunda i Öja, där min man är verksamhetschef. Nu stänger Migrationsverket också Björklunda den 31 augusti.

Många av de asylsökande vill bo kvar på Gotland och på Sudret och i Sanda där de etablerat sig, barnen har börjat skolan, de vuxna har praktikplatser och arbete och de har fått ett kontaktnät bland gotlänningarna.

Två familjer vill bo i Sanda

Nu skriver jag till er för vi vill ha er hjälp med två familjer som vill bo kvar i Sanda.

Familj 1, som ursprungligen bodde på Björkhaga, bor kvar i Sanda i ett hus som tillhör en sandafamilj. Eftersom det snart blir kallare med elkostnader som följd behöver dock den här san-

dafamiljen ekonomisk hjälp för att kunna hysa familj 1 över vintern också.

Familj 2, som består av sex personer, bor just nu på Björklunda, men vill tillbaka till Sanda, där de har sina kontakter och deras barn går på Klinteskolan. Även här har vi lyckats hitta ett boende i Sanda till en mycket rimlig kostnad.

Många sandabor är engagerade

Jag vet att det finns många av er sandabor och andra som är engagerade i flyktingarna på olika vis och gör fantastiska insatser. Men om det är som ute hos oss på Sudret så finns det också många som vill engagera sig, men som kanske inte har möjlighet, man kanske inte har tid, man kanske är sommarboende men ändå skulle vilja göra något för bygden etc.

Föreningen Ebo Storsudret

För att kunna hjälpa de flyktingar som vill vara kvar på Gotland trots att asylboendena stänger så har man startat Föreningen Ebo Storsudret. Jonas Niklasson Hablingbo är ordförande, Eva Hållsten Öja är sekreterare och Rolf Niklasson Klintehamn är kassör. Eftersom Migrationsverket

inte betalar ut någon boendeersättning till de flyktingar som skaffar eget boende, så är föreningens uppgift att bistå med ekonomiskt stöd till de fastighetsägare som upplåter sina fastigheter. Man kan som fastighetsägare inte räkna med en marknadsmässig hyra, men ersättning för elkostnader, bredband, sophämtning, en ansvarsförsäkring om något går sönder och annat.

Nu har 130 sudergutar gått med i föreningen Ebo Storsudret för att kunna hjälpa de nästan 50 flyktingar som vill vara kvar på Sudret. Det innebär att man under ett år förbinder sig att betala 300 kronor i månaden. Pengarna går oavkortat till boende. Om det vid ettårsperiodens slut skulle finnas pengar kvar i föreningen ska överskottet skänkas till Röda Korset.

Tillsammans kan vi hjälpa!

För att kunna hjälpa Familj 1 och Familj 2 att få vara kvar i Sanda behöver Föreningen Ebo Storsudret fler medlemmar. Kanske tycker man att 300 kr i ett års tid är för mycket, men då kanske man kan gå ihop några vänner tillsammans och få ihop slanten. Kanske ett grannlag tillsammans? Ni sandabor har säkert fler idéer. **Det viktiga är att vi får in pengar, så att vi kan bistå de fastighetsägare**

i Sanda som ställer upp! Sprid detta bland vänner, grannar och kollegor.

Vill ni vara med och hjälpa så kontakta:

Mien Niklasson 070 2085535

Jonas Niklasson 073 7072788

Mejla: ebostorsudret@gmail.com

Bankgironumret är 5133-3466

Bidraget 300 kr betalas in i början på varje månad eller för totalt fem månader i taget fram till årsskiftet. Av bokföringsskäl vill vår kassör Rolf Niklasson att inbetalningarna håller sig till kalenderåret 2016. För 2017 återstår därmed sju månader.

Inget register kommer att föras över vilka personer som betalat in och därmed kommer inte heller några påminnelser eller kravbrev att skickas ut.

Försäkringsavtal finns med Länsförsäkringar och alla boende har fått ta del av de regler som gäller för eget boende.

Med hopp om bidrag till sandafamiljerna!

Ebo Storsudret genom Mien Niklasson.

PS; Vi behöver också fler boenden, så hör av dig om du vet något!

Årets bussutflykt i Röda Korsets regi

gick av stapeln den 28 augusti. 40 personer hade hörsammat inbjudan och klockan 9 avgick bussen från Sanda kyrka. Sture Olofsson körde som vanligt bussen och som guide hade vi med Inger Österlund, född och uppvuxen i Gammelgarn och den socknen var nu målet för vår resa.

Under glatt prat och skratt åkte vi bland annat genom socknarna Hejde, Buttle och Kräklingbo, förbi Torsburgen och vårt första mål var Gammelgarns kyrka och kastal. Där mötte oss Ingers syster Britt-Marie Klintström för att guida oss lite i kyrkan och vid kastalen. En kastal är en byggnad, i det här fallet 6 våningar hög - ett torn—och det användes till försvar - en tillflyktsplats i orostider och kanske också till magasin. Det har brunnit en gång och man har funnit en bit eldhärjad trästock. Vi som gick upp på sjätte våningen hade en vidunderlig utsikt över Gammelgarn.

Kyrkan i Gammelgarn är ganska stor, med bara en kolonn som håller fyra valv. Efter att kyrkan brunnit på 1400-talet byggde man upp en pelare av sten som sedan revs på 1950-talet och ersattes av en

helt ny kolonn. I den vackra, stora och ljusa kyrkan sjöng vi ”Den blomstertid nu kommer” innan vi gick ut.

Nu åkte vi vidare till Rommunds fårgård, som drivs av Björn Eriksson och Monika Nilsson. Björn berättade om gården i sin gårdsbutik. Det finns ca 460 tackor på gården och efter lammning kanske 800 lammungar. De har enorma strandbeten och har lyckats med sina skinn. 2011 var de bästa svenska besättningen på Skinn-SM. Björn visade oss också en invallning med vallhund.

Nu var det dags för lunch. Vi åkte till Trädgårdscaféet i Östergarn, i gamla skolhuset, som ägs av Nygarn Utveckling AB sedan 2008. Ett kontorshotell, där olika företag etablerat sig, bl.a. Trädgårdscaféet som har öppet året om.

Stärkta av god köttfärslimpa med tillbehör äntrade vi bussen igen. Förbi Herrvik - fiskeläge för fiske och fritidsbåtar. Man har också börjat med avsaltning av östersjövatten där och det fick vi smaka. Längs kusten söderut passerade vi Sysne fiskeläge - känt för Sysnekarnevalen, som var en tillställning initierad av Sigge Fürst. Dans och tombola m.m. lockade storpublik - år 1959 besöktes den av 2000 personer. Och man samlade

pengar till hamnen. I Sysne finns också en fiksbutik, där vi kunde köpa rökt och färsk fisk.

Åter på väg mot Gammelgarn genom Sjaustru fiskeläge nådde vi vårt sista mål, Grynge fiskeläge. Ett mycket vackert och välbevarat fiskeläge och där mötte oss åter Britt-Marie och berättade om "sin plats". Ett 20-tal strandbodar från 1700 och 1800-talen. Vid Grynge finns också rester av två stenfyror och granne med fiskeläget en

långsträckt sandstrand. Vi drack vårt medhavda kaffe där i ett stilla regn under bussens hägn och i Klintströms strandbod.

Åter i Sanda var vi innan fem och vi tackade Inger för hennes engagemang och varandra för en som vanligt trevlig dag.

Vart åker vi nästa år - ge oss gärna förslag.

Inger E.

Välkomna till socknen!

Sanda Runne 183 har fått nya invånare efter Lennart Backman och Carina Fordahl. Där bor sedan slutet av maj **Zandra Staaf och Patrik Gelin**. Patrik fyller snart 31 år, är guldsmed och juvelinfattare, han kan alltså tillverka egna smycken och hjälpa andra med infattning av juveler. Zandra är 27 år och jobbar som personlig assistent i Visby, hon är också utbildad herrskräddare. Hon har jobbat som sömmerska i fem år, men ångrar inte bytet till personlig assistent, det ger henne så mycket. Hon är från Sundsvall, kom dit som adoptivbarn från Etiopien när hon var tre månader. Patrik är från Södertälje, båda har bott i Stockholm innan de flyttade ihop för ett år sedan och nu har köpt hus i Sanda. Patrik har besökt Gotland ofta på somrar och jular eftersom hans mamma Nina bor i Västergarn. Huset vid Runne hittade de på Hemnet och de trivs bra här i socknen, är intresserade av att få veta vad som händer här på vintern. De är båda inbitna klättrare, klättrar bl.a. i klättersilon på hamnen i Visby. Snart kommer en ny familjemedlem till dem, en liten hund, av rasen Russkiy toy.

"OKTOBERFEST"

ÖLPROVNING

**Fredagen den 14 oktober kl18
i Västergarns hembygdsgård.**

Ett tillfälle att träffas och umgås över ett par öl med tilltugg.
Jesper Sahlsten kommer och berättar om öl
och de sorter vi provar.

Kostnad:100:- Öl till självkostnadspris.

Anmälan senast 5 oktober till:
Håkan Nordenberger, hakan.norderberger.com
eller 0768-816000

Sanda IF

bjuder in alla medlemmar till

SÄSONGSAVSLUTNING

med däckvarpa och tacobuffé

Lördagen den 1 oktober kl. 15.00 vid bygdegården

Anmälan (för matens skull) till
Ulrika: 076-396 84 71 eller Annie: 072-545 33 94
senast 28 september.

Kostnad: Ungdomar gratis, vuxna 50:-

VÄLKOMNA!

Promenadkompis sökes till Lagottohane, 7,5 månader, Västergarn!

Att få ihop vardagen är inte alltid så enkelt. Av denna anledning söker vi en hundkär person som skulle vilja gå en lunchpromenad med vår fina hund två dagar i veckan.

Vilka dagar kan bestämmas vecka för vecka.

Har du lite tid över och söker en god vän och promenadkompis?

Hör gärna av dig till Caroline Gränefjord,
på 0739-435880 alt caroline.granefjord@gmail.com

Yinyoga på Gervaldsgården Sanda

Onsdagen den 7 september startar vi upp Yinyoga
I Sanda på Gervaldsgården.

Det blir en grupp kl. **7.30**, en **9.30**, en **16** och en **18**.

Ring Mia på **0707400063**
för info och anmälan

VÄLKOMNA!

Kommer du ihåg?

I september 1996 kom första "riktiga" Sandpappret ut, det bestod av 4 sidor.

Sven Bäckstade var ordförande i hembygdsföreningen, Marie Anne Norragård sekreterare och Arne Åkerman var kassör.

Christina och Leif Lagergren drev Sanda Livs.

24/9 1996 hölls höstupptakt i sockenutvecklingen.

Vad händer i Sanda och Västergarn?

SEPTEMBER 2016

- Sön 4 10.00 **Gudstjänst** i *Mästerby kyrka*
- Tis 6 18.00 **Veckomässa** i *Sanda prästgårdskapell*
- Tors 8 18.00 **Dansbanan** i *bygdegårdsparken* skall tas in. Sid 9
- Sön 11 13.00 **Mässa** i *Västergarns kyrka*. Kaffe
- Tis 13 18.00 **Veckomässa** i *Sanda prästgårdskapell*
- Sön 18 19.00 **Musikandakt** i *Mästerby kyrka*. Big O and his Red Rockets
- Tis 20 18.00 **Veckomässa** i *Sanda prästgårdskapell*
- Ons 21 18.10 **Bokbussen** stannar på grusplanen i *Västergarn*
- Sön 25 13.00 **Gudstjänst** med önskesalmer i *Västergarns kyrka*
- Mån 26 19.00 Sanda hembygdsförenings styrelsemöte.
- Tis 27 18.00 **Veckomässa** i *Sanda prästgårdskapell*

OKTOBER 2016

- Lör 1 15.00 Sanda IF:s **säsongsavslutning** i *Sanda bygdegård* S 6
- Sön 2 19.00 **Temagudstjänst** "Änglar" i *Västergarns kyrka*
- Sön 2 13-16 **Barnklädesmarknad** i *Sanda bygdegård*. Sid 9
- Tis 4 08.30 **Bokbussen** kommer till *Sanda skola*.
- Tis 4 18.00 **Veckomässa** i *Sanda prästgårdskapell*
- Fre 7 18-21 **Fredagsmys** med tacos i *Sanda bygdegård*. Sid 1
- Fre 14 18.00 **Oktoberfest**, ölprovning i *Västergarns hembygdsgård*

Nu är det färdigdansat för året och

Dansbanan skall tas in.

Torsdagen 8 september kl. 18.00

**hoppas vi att många kommer
och hjälper till med jobbet**

Hembygdsföreningen bjuder på korv och kaffe.

VÄLKOMNA!

Sanda kyrka har inga gudstjänster under hösten

p.g.a. kommande invändig restaurering. Anbud är infordrade och anbudstiden går ut 8/9. Arbetet omfattar inre restaurering av väggar och valv samt konserveringsåtgärder på fast inredning, muralt måleri och sten. Genomgång av el-installationer och åskskyddssystem.

Arbetena beräknas starta 2016-09-19 och avslutas senast 2016-12-20.

Barnklädesmarknad

Sanda bygdegård

Söndag 2 oktober kl. 13 - 16

Barnkläder, leksaker, böcker

mm

Flera utgångskassar.

Kaffeservering

VARMT VÄLKOMNA!

SANDA HÖST KAFFE

**Sönd 11 september
kl 12-17**

**Bullar, pajer, kakor
och smörgåsar**

Välkomna!

SANDA KAFE

(Gamla affären mitt i Sanda)

Från min källarkartong... (förklaring finns på sid 16)

Ur Gotlands Tidningar lördag 26 januari 1985

Sanda upphöjt till tätort

-Räta på ryggarna Sandabor! Ni behöver inte längre titta snett på tätortsgrannen Klintehamn. Nu har Sanda själv upphöjts till tätort.

Så börjar Per Nordfeldt sitt reportage om Sanda kyrkby som blivit tätort redan 1980. Då gjordes en folk- och bostadsräkning som visade att befolkningen i Sanda kyrkby översteg 200 personer och att de bor i hus som inte ligger längre än 200 meter ifrån varandra.

Det hade skett en kraftig ökning av antalet invånare i Sanda de senaste åren. Mellan 1975 och 1984 ökade antalet boende med 87. Merparten av dessa hittade man i åldersgruppen 0-15 år.

Hur såg Sanda ut 1985?

Hela 27 procent av befolkningen arbetar i jordbruket. En stor del av den förvärvsarbetande befolkningen jobbar inte i socknen. Nästan 200 pendlar. Bara 105 arbetar på hemorten. Sanda tycks vara en socken att satsa på för framtiden. Under de senaste fem åren av 1970-talet fick man 18 nya arbetstillfällen.

Vad innebar det att Sanda blev tätort?

Det betyder egentligen ingenting, säger planeringssekreterare Per-Olof Borgström på kommunkansliet. Det är bara ett sätt att beskriva en bebyggelsekärna som har en viss service. I Sanda finns 1985 affär, skola och kyrka, det finns heller inga krav att något annat skall finnas.

Vad tycker Sandaborna?

Handlare i Sanda 1985 är Bert Dahlström, han undrar var de nya arbetstillfällena finns, här finns ju inga industrier. Eva Karlsson tycker det är kul att plötsligt bo i en tätort. Man kan väl inte kräva post och systembolag, funderar hon.

-Ordbajs, säger Erik Olsson

En som inte gillar det här med tätort är konstnären Erik Olsson. –Ordbajs, vi har klarat oss utan tätort sen Hedenhös, säger han.

Sanda blev Gotlands femtonde tätort.

Ur Gotlands tidningar måndag 13 oktober 1986.

Åtta körsångare i Sanda premierades.

Åtta körsångare i Sanda pastorat premierades vid gudstjänsten i Sanda kyrka söndagen 12 oktober 1986. De fick Svenska körförbundets hederstecken, en utmärkelse som delas ut om sångaren sjungit i mer än tjugo år. Tre av körens manliga sångare har tidigare fått hederstecknet.

Sanda pastoratskör sjunger i de fem kyrkor församlingen omfattar: Sanda, Västergarn, Mästerby, Hejde och Väte. De har en viss profan repertoar men sjunger mest kyrkligt, under ledning av dirigent Stig Kuhlau.

Vid gudstjänsten, som leddes av kyrkoherde Kauko Terävujo, sjöng kören sydafrikanska lovsånger och verk av Mason, Bach, Scholas och Willi. De sjöng också vid det efterföljande kyrkkaffet.

De åtta som fick hederstecken var Inga Fröström, Sanda, 22 år i kören, Gunni Gustavsson, Sanda, 28 år, Lilly Hederstedt, Sanda, 30 år, Astrid Husander-Bäckström, Visby, 50 år, Marcelle Dahlström, Sanda, 25 år, Kerstin Hägle, Hejde, 22 år, Gunnel Nyström, Västergarn, 22 år och Karl-Emil Kryssell, Visby, 30 år.

Ur Gotlands Allehanda måndagen 2 juni 1986

Eleverna i Sanda skola grävde i sockenhistorien.

De 100 eleverna har arbetat i grupper med olika ämnesområden, t.ex. jordbruk, kyrkan, fisket, historiska platser. De har sökt information i gamla skrifter men också pratat med äldre sandabor. Nu var det dags för utställning av deras arbeten i Sanda skola. Förutom traditionella utställningsskärmar hade man tillverkat kyrkan och mangårdsbyggnaden vid Hemmungs i modell av papp, båda mycket lika förebilderna. Från olika hem i socknen hade gamla saker lånats till utställningen.

Innan utställningen hade bygdegården fyllts av elever och föräldrar där ett program med musik och sånglekar framförts. Det var läraren Alice Larsson som lärt barnen några äldre, traditionella sångtexter.

Någon av besökarna tyckte att utställningen var som "en halv sockenbok".

Medlem i föreningen är alla boende i Västergarn med omnejd, som vill verka för föreningens syfte och ändamål.

Hembygdsföreningens verksamhet ska stimulera och föra fram socknens kulturella och sociala liv med olika aktiviteter, vård av Hembygdsgården gamla skolan och Valbyte. En levande socken. Återkommande varje år är Valborg, Gökotta, Konstutställning, Sockendag, Lammfest, Stickkafé, Afternoon Tea.

Information om kommande aktiviteter finns i Sandpappret och på Hembygdsföreningens hemsida, på VIP-skylden vid vägen, och Västergarns hemsida.

I www.bygdeband.se pågår ständig dokumentation med bilder och texter om hus, människor och händelser från bygden.

För uthyrning av hembygdsgården, och lägenheten kontakta:

vastergarn.hembygdsforening@hotmail.com,

Maj Nilsson, majgoran@telia.com, tel: 0498-245101,

Barbro Wigström, 0498-245085

Västergarn har en Hjärtstarter, plaerad på ytterväggen av hembygdsgården.

Stöd gärna Hembygdsföreningen.

BG: 569-4369, SWISH: 123 188 6944

www.hembygd.se/vastergarn, www.vastergarn.info

KOMMANDE AKTIVITETER I VÄSTERGARN

Promenader saml. HG gamla skolan

Varje tisdag kl. 8.00

UNEA Hemtjänster AB

Tjänste- och serviceföretag som gör din vardag bekvämare

Vi utför biståndsbedömd kommunal hemtjänst, priset är det samma som i regionens regi och betalas till kommunen.

Vi har små arbetsgrupper som ger god kontinuitet och personal som vet hur du vill ha det i ditt hem.

Du vet väl att du kan välja oss, eller byta till UNEA Hemtjänster i följande socknar:

Klintehamn Sanda Mästerby Fröjel Hejde
Västergarn Tofta Eskelhem

Vi ger dig:

Kontinuitet i personalgruppen Flexibilitet
Kontaktpersonal Personal som vet hur du vill ha det
Trygghet Respekt och tillit

Hjälp med kontakter - Vårdcentral, sjukgymnast/arbetsterapeut,
fotvård, frisör, färdtjänst mm.

För dig som bara behöver lite städhjälp i hemmet så kan du boka in ett fönsterputs eller storstäd samt städ i återkommande intervall.

Vi erbjuder skatteavdrag på ditt rut-städ.

**VÄLKOMMEN ATT RINGA 0498-24 03 58
så hjälper vi dig!**

Rauk Maskin

Minigrävare

Pris från 750kr/dygn
inkl. moms

Se hemsida för
mer info.

Vi hyr ut inom

Entreprenad • Bygg • Trädgård • Verkstad

www.raukmaskin.se

Bokning 0707-509914 Support 0707-506550

Filmer på Rondo

4/9	kl. 15.00	Hitta Doris
4/9	kl. 19.00	Förbjuden kärlek
11/9	kl. 19.00	Den allvarsamma leken
18/9	kl. 19.00	The Beatles - Eight days a week
25/9	kl. 19.00	Bridget Jones baby
2/10	kl. 19.00	Jag älskar dej - En skilsmässokomedi
9/10	kl. 15.00	Storkarna
21/10	kl. 19.00	Nostalgikväll
Obs! fredag		Borta med vinden

VÄLKOMNA!

STENHUSE GÅRD

Passa på att
njuta av årets
sista hallon!

Den 24 september stänger gårdsbutiken för säsongen och öppnar igen så fort sparrisen tittat upp. Passa på nu att förgylla september med en söt och fin hallonefterrätt mitt i veckan - så länge det finns!

Öppet vardag 9-18 och lördag 9-15.

Gilla oss på facebook, så får du alltid goda nyheter.

[facebook.se / Stenhuse Gård](https://www.facebook.com/StenhuseGård)

Om samling av papper...

Ända sedan jag var liten har jag samlat på tidningsurklipp, jag samlade bilder på småbarn, brudpar, prinsessor och klistrade in dem snyggt i häften med hjälp av mjölklistor, dvs en blandning av mjöl och vatten. Sen blev det recept och handarbetsmönster. Recepten har jag slutat att samla på, jag hittar aldrig dem när jag behöver dem, bara de recept som har blivit tillagade och befunnits värda att sparas får bli kvar, snyggt inklistrade, nu har jag råd med köpeklister. Kommer ni ihåg Björnklistor, grön burk med liten pensel, och så gott det luktade... När jag var skolbibliotekarie samlade jag på fakta om allt möjligt, det var innan Google och internet var uppfunnet. De var bra att ta till när läroböckerna inte räckte för att tillfredsställa elevernas nyfikenhet. Nu blir det urklipp om det som rör Gotland plus handarbetsmönster. Jag kan inte sluta att samla, är det en sjukdom eller???

I somras var jag och min dotter nere i källaren för att se om vi kunde hitta något intressant och vad tror ni jag hittade? Jo, en låda med tidningsurklipp från 1979-1989 som hade blivit stående där, bortglömd. Där fanns urklipp från Sanda, Västergarn, Grötlingbo, Eskelhem m.m. Oh, så roligt jag hade i flera dagar. Man har ju glömt vad som händer för 35 år sedan. En del kommer jag att berätta för er om det finns plats i Sandpappret. *Gunvor*

ANNONSERING

Hel sida A5: 300 kr

Halv sida: 150 kr

1/4 sida: 75 kr

Föreningsaktiviteter: Gratis

BOKA SANDA BYGDEGÅRD

Ring Åsa S Andersson 0498-242016

sanda.bgard@gmail.com

MEDLEMSAVGIFTER 2016

Sanda hembygdsförening -

Familj: 100 kr - Enskild: 50 kr

Postgiro 28 65 38-4

Nu också **Swish nr 123 671 35 72**

Sanda IF - 100 kr

Bankgiro 5331-0819

Nästa nummer av Sandpappret utkommer i slutet av vecka 39

MANUS IN SENAST 23/9

Lämnas till hembygdsföreningens styrelse eller Gunvor Malmros

Tfn: 0498-242113 E-post: gunvor.malmros@telia.com